

Revisjon av *Bokmålsordboka og Nynorskordboka*

ved hovudredaktør Margunn Rauset

Disposisjon

- Kven er vi?
- Rammer for revisjonsprosjektet.
- Kva skal vi oppnå dei neste fem åra?
- Kva legg vi i utjamning?

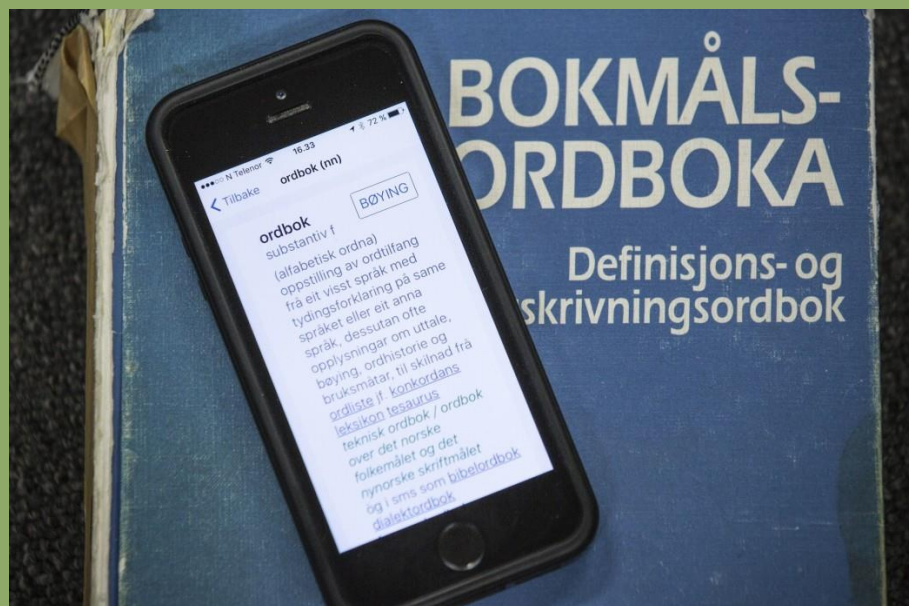

Foto: Stian Lysberg Solum / NTB scanpix

NyttigOm ordbøkeneHjelp

Bokmålsordboka | Nynorskordboka

BeggeBokmålNynorsk

[Avansert søk](#)

Bokmålsordboka

OppslagsordOrdbokartikkel

hurlumhei

hurlumhei m1 (trolig av i dialekter *hurle* 'virvle' og *II hei*) oppstyr, ståhei

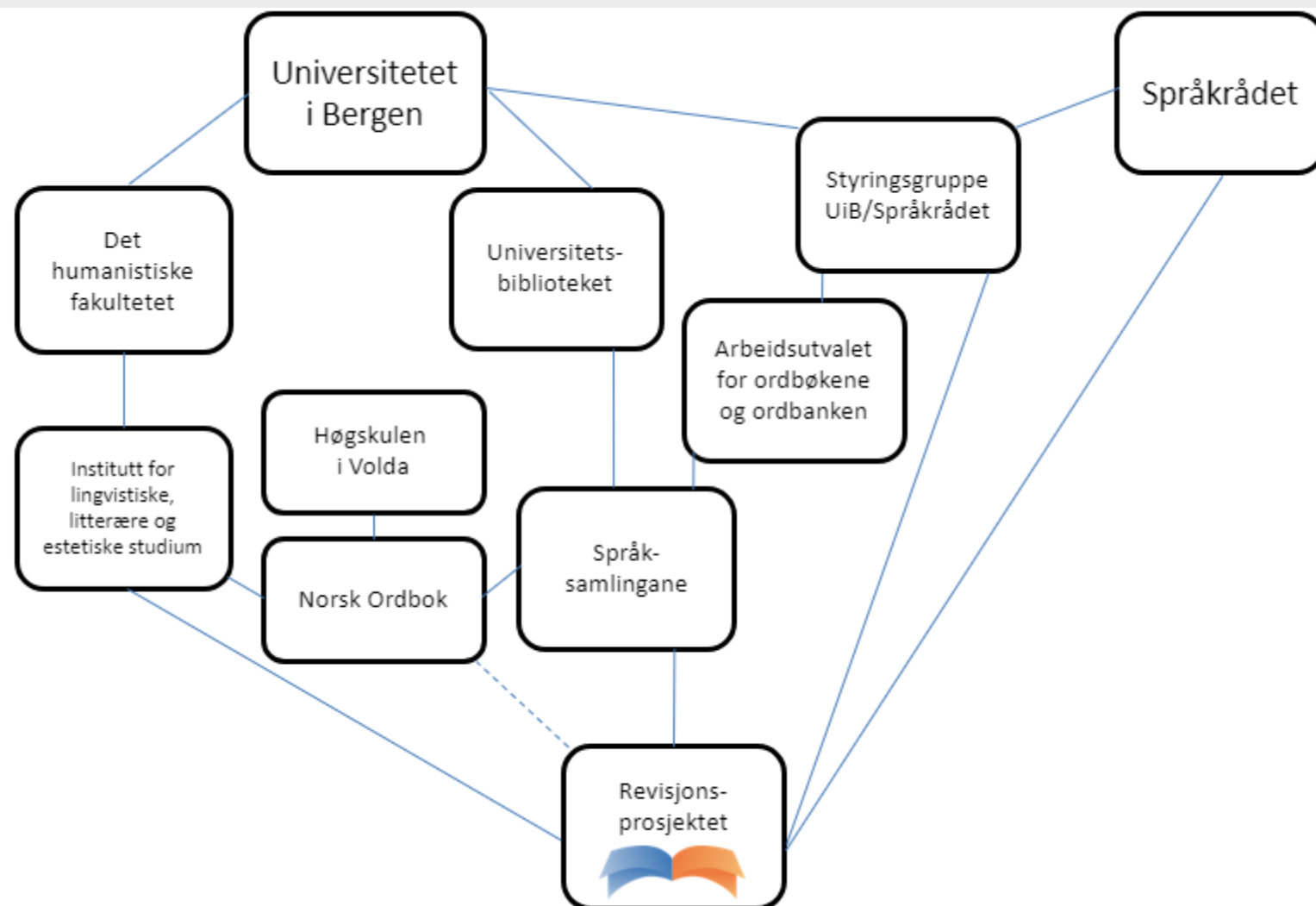
Nynorskordboka

OppslagsordOrdbokartikkel

hurlumhei

hurlumhei m1 (kanskje samanheng med *hurle* (1) og *IV hei*) virvar, oppstyr, ståhei

Skjermdump frå ordbok.uib.no

Fast stab på 5 + 1 person

Foto: Janne-Beate Buanes Duke
Opphavsrett: UiB

Fast tilsette redaktører:

- Anne Torunn Engø
- Margunn Rauset
- Gunn Inger Lyse Samdal
- Bente Selback
- Kari-Anne Selvik

Mellombels tilsette i 2018:

- Pål Kristian Eriksen
- Oddrun Grønvik
- Tor Erik Jenstad
- Helene Urdland Karlsen
- Mikkel Ekeland Paulsen

Styringsgruppe:

- Johan Myking
- Åse Wetås

Språksamlingane:

- Peder Gammeltoft
- Rune Kyrkjebø
- Paul Meurer
- Terje Svardal

IT-avdelinga:

- Eirik Gullaksen
- Ole Voldsæter
- Nils Øverås

Språkrådet:

- Sturla Berg-Olsen
- Knut E. Karlsen
- Dagfinn Rødningen

Før prosjektstart

- Pilotprosjektet NOB2013.
- Overføring av Språksamlingane frå UiO til UiB i 2016.
- Søknad om revisjon skriven av Språkrådet 28.02.2017.
- Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2018.
- Forprosjekt våren 2018.

Departementet foreslår å sette i gang et prosjekt for å revidere håndordbøkene *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Disse rettskrivingsordbøkene er de eneste fritt tilgjengelige ordbøkene på internett som fullt ut viser offisiell normering av norsk språk, og de har flere titalls millioner oppslag hvert år. Oppdaterte rettskrivingsordbøker er grunnleggende infrastruktur for språk og en hovedkilde til kunnskap om norsk rettskriving. *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* har ikke blitt oppdatert på over 30 år, og det er behov for å kvalitetssikre og oppdatere informasjon om normering og vanlig språkbruk for at ordbøkene skal fortsette å være viktige språkressurser i framtiden. Språkrådet i samarbeid med Universitetet i Bergen er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet. Det er foreslått 6 mill. kroner til dette i 2018.

Prop. 1 S (2017–2018). Post 75

Foto: Hilde Kristin Strand

Rammer for revisjonsprosjektet

Beløpsramme: 6 millioner p.a.

Finansiering: Kulturdepartementet

Tidsramme: 5½ år

4½ stilling som ordbokredaktørar

½ leksikografstilling (språksamlingsbidrag)

60 % stilling digital arkivar (20 % språksamlingsbidrag)

3 årsverk IT (språksamlingsbidrag)

1 årsverk (++) frå Språkrådet (redaksjonsspråk og andre lister, normeringsspørsmål, korrekturlesing, arbeidsplassar osv.)

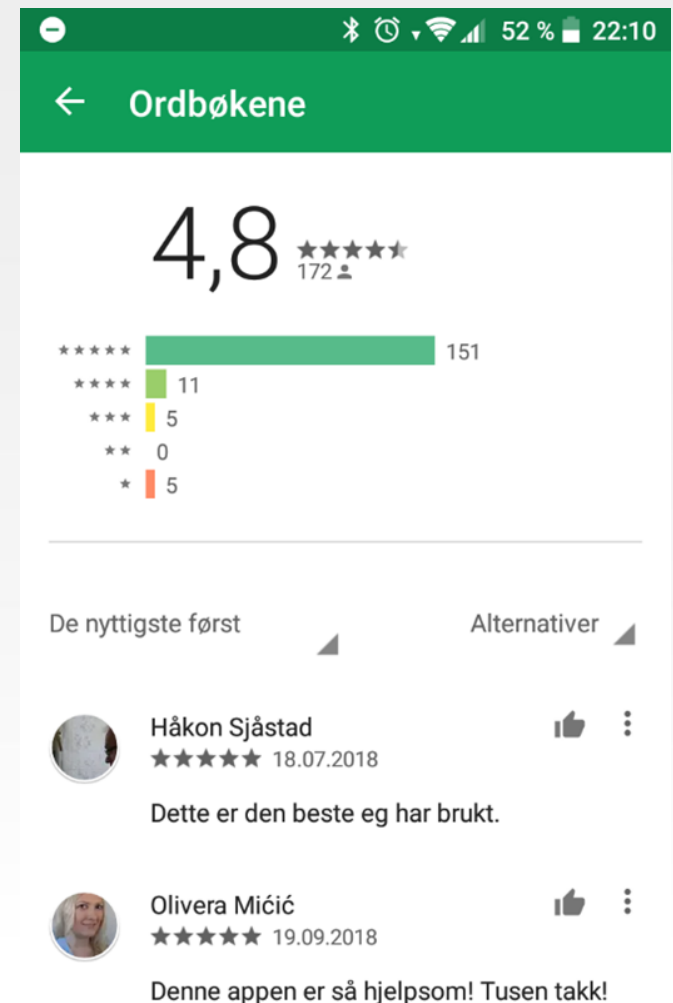
Ord som må vurderast av Språkrådet

Eksisterande ordform i BOB	Eksisterande ordform i NOB	Nye lemma	Lagt inn av	Redaktørkommentar	Respons frå Språkrådet (initialar + dato + konklusjon)
couronne m1	couronne m1	kurong m1	MEP 07.11.2018	Skal "kurong" inn som alternativ skrivemåte for couronne? Begge deler har få forekomster i våre korpus (lbk, avis, nb frie tekster), men de nyeste forekomstene er med formen "kurong". For øvrig fins det tilvisningsoppslag for "kurong" i NAOB og bokmålsartikkelen for fenomenet i wikipedia har overskriften "kurong". Foreslår bøyning som substantivet "fasong".	KEK 27.11.18: BOB og NOB: ny normering: kurong (m1) (eige normeringsvedtak)
vegetar m1	vegetar m1		TS 2018. 11.07	vegetar' er rettskrivingsvariant til 'vegetarianer/vegetarianar'. Bruken må undersøkast og varianten kan eventuelt gå ut av rettskrivinga. Den finst i GM, Skard, Sverdrup, BOB og NOB. 'Vegetar' kan kanskje få tydinga 'vegetarisk rett'	KEK 27.11.18: BOB og NOB: vegetar går ut som rettskrivingsvariant til vegetarianer/vegetarianar. Bør få eigen artikkel, jf. korpus og sms (eige normeringsvedtak)
		country	MEP 07.11.2018	Hva skal være bøyingsparadigmene til oppslagsordet country i henholdsvis BOB og NOB? Korpus gir belegg for bestemt form entall "countryen", men ingen flertallsformer.	KEK 27.11.18: BOB og NOB: country el køntri (m1). Merk at sms må omnormerast (eige normeringsvedtak)
amper a5	amper adj.		MEP 12.11.2018	Tillate gradbøyning av amper i bokmål? Nåværende paradigmer tillater gradbøyning av amper i NOB, men ikke i BOB. Om man ser på korpusresultat forekommer amper i både komparativ og superlativ i bokmål, på lik linje med nynorsk.	KEK 27.11.18: BOB får same paradigme som NOB (eige normeringsvetak)
cyberspace	cyberspace	kyber-	GIL 13.11.2018	skal cyber- og kyber- begge vere forledd? døme: kyberrom (cyberspace) finst, men er på langt nær så frekvent som cyberspace. "kyberrom" er nemnt på ei Språkrådside: http://archive.li/YKISx#selection-877.13-877.21	KEK 27.11.18: Saka skal vurderast i fagrådet (tidlegast 18.12.18). Inga endring inntil vidare.

Status ved oppstart 1. september 2018

- nettside: ordbok.uib.no
- app: Ordbøkene
- over 140 millionar søk i året
- brukarar frå heile verda
- dei einaste fritt tilgjengelege nettordbøkene som viser full offisiell rettskriving
- BOB og NOB har ikkje vore systematisk gjennomgåtte på over 30 år
- stort behov for utjamning og påfyll av nyare tilfang

Kjeldegrunnlaget til BOB og NOB

BOB:

- leksikografiske samlinger ved UiO
- *Riksmålsordboken* (NRO), utgitt 1937–1957
- *Tanums store rettskrivningsordbok* (1939)
- ordlister
- kunne stø seg på ordboktekst frå NRO
- redaksjonssamarbeid med NOB

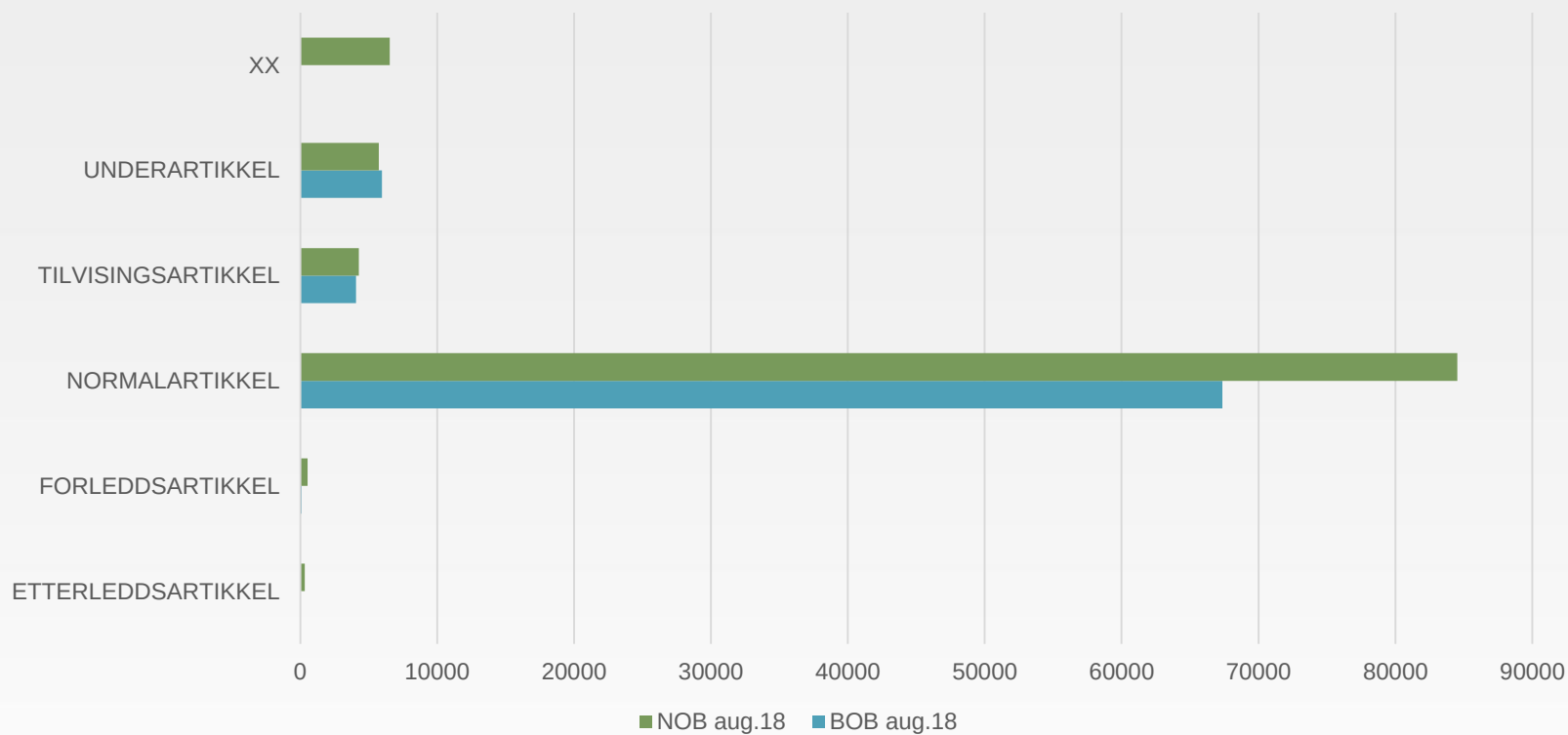
NOB:

- Språksamlingane ved UiO
- *Norsk Ordbok*, banda I–II (a–fl)
- Ivar Aasens ordbøker (1850, 1873)
- Hans Ross' ordbok (1895)
- ordlister
- utarbeidde mykje ny ordboktekst frå Setelarkivet
- redaksjonssamarbeid med BOB

BOB og NOB før revisjon

Tal på ulike typar artiklar

	BOB aug.18	BOB des.18	NOB aug.18	NOB des.18
ETTERLEDDS-ARTIKKEL	21	307	336	348
FORLEDDS-ARTIKKEL	97	329	529	538
NORMAL-ARTIKKEL	67 356	67 353	84 528	89 841
TILVISINGS-ARTIKKEL	4075	4053	4266	5505
UNDERARTIKKEL	5975	6024	5736	5784
XX	0	0	6540	0
TOTAL	77 524	78 066	101 935	102 016
Forledds-, etterl.-og normalartiklar	67 474	67 989	85 393	90 727

Inn og ut

	BOB aug.18	BOB des.18	NOB aug.18	NOB des.18
For-, etter- og normalartiklar	67 474	67 989	85 393	90 727
Nytt tilfang		+ 515		+ 5334
Moglege strykkandidatar		- 315		- 406
Desember 2018		67 674		90 321

[Aspargessøk i oda](#)

ansiktslikskap	ans andletslikskap
ansiktsskap	ans andletsskap
ansiktssvakker	ans andletssvakker
ansiktssvask	ans andletssvask
ansjosboks	ans
ansjosbrisling	ans
anstaltsbehandling	ans behandling, kur, som ein får på ein anstalt
anstands dame	ans dame som er anstand (2)
ansvarsforsikre	ans ansvarstrygde
ansvarskrav	ans &saerl; i &jur;:
ansvarstrygde	ans trygde mot (økonomisk) ansvar
antabuskur	ans
antabuspille	ans
antabustablett	ans
antennekopling	ans
antennekrins	ans
antenneleidning	ans
antennemast	ans
antennestøy	ans
antenneuttak	ans

Bokmålsordboka

cowboyvirksomhet
cowboytilstand
cover (n)
coaching
coache
coach
c-kjendis
cisterciensernonne
cisterciensermunk
cisperson
celt
celluloseindustri
cellulosederivat
celluloseacetat
cellofanpapir
cellevekst

Nynorskordboka

cowboyverksemd
cowboytilstand
cover (n)
coaching
coache
coach
c-kjendis
cisterciensarnonne
cisterciensarmunk
cisperson
celt

cellevekst

Kode

ny
ny
ny
ny
ny
ny
tom
tom
ny
ny
utj
utj
utj
utj
ny

Mandat

«I tillegg til revisjon av definisjonstekst vil de fremste oppgavene være å samkjøre oppslagsordlistene i de to ordbøkene og å gjennomføre opptak av nye oppslagsord. Gjeldende rettskriving for respektive bokmål og nynorsk skal gjennomføres i all tekst, dvs. også i definisjoner og eksempler.»

Søknaden frå Språkrådet 28.02.2017

Utjamning

- Ordbøkene skal vere parallelle.
- Begge skal få eit omfang på 100 000 lemma
 - + 15 000 artiklar i NOB
 - + 35 000 artiklar i BOB
- Ordbøkene skal reflektere bokmål og nynorsk slik målformene blir brukte i dag i lemmautval, definisjonar og eksempel.

REVISJONSPROSJEKTET

					BOB	NOB	0	dagløn	f1	10748	NORMALARTIKKEL
0	daglønn	f1	9109	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daglønn	f1	10748	NORMALARTIKKEL
0	daglønn	m1	9109	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
0	daglønner	m2	9110	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
0	daqmamma	m1	9111	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqmamma	f1	10749	NORMALARTIKKEL
0	daqmann	m.	9112	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqne	v1	10751	NORMALARTIKKEL
0	daqning	f1	9113	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqning	f3	10752	NORMALARTIKKEL
0	daqning	m1	9113	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqnøytral	a1	10753	NORMALARTIKKEL
0	daqo	m1	9114	XX	BOB	NOB					
0	daqo	m1	97086	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
0	daqpappa	m1	9115	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqpendlar	m1	10754	NORMALARTIKKEL
0	daqpendler	m2	9116	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqpengar	m.	10755	NORMALARTIKKEL
0	daqpenget	m.	9117	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqrenning	f3	10756	NORMALARTIKKEL
0	daqsaktuell	adj.	9118	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsaktuell	adj.	10757	NORMALARTIKKEL
0	daqsarbeid	n3	9119	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsarbeid	n1	10758	NORMALARTIKKEL
0	daqsarbeid	n3	9119	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsarbeid	n1	10758	NORMALARTIKKEL
0	daqsavis	f1	9120	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsavis	f1	10759	NORMALARTIKKEL
0	daqsavis	m1	9120	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
0	daqsbefaling	m1	9121	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB					
					BOB	NOB	0	daqsbot	f.	10760	NORMALARTIKKEL
					BOB	NOB	0	daqse	v1	10761	NORMALARTIKKEL
0	daqsens	a3	9122	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsens	a3	10762	NORMALARTIKKEL
0	daqsenter	n.	9123	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsenter	n1	10763	NORMALARTIKKEL
0	daqsenter	n.	9123	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	0	daqsenter	n1	10763	NORMALARTIKKEL

REVISJONSPROSJEKTET

			BOB	NOB	dagløn	f1	NORMALARTIKKEL
dagløn	f1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagløn	f1	NORMALARTIKKEL
dagløn	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
daglønner	m2	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
dagmamma	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagmamma	f1	NORMALARTIKKEL
dagmann	m.	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagne	v1	NORMALARTIKKEL
dagning	f1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagning	f3	NORMALARTIKKEL
dagning	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagnøytral	a1	NORMALARTIKKEL
dago	m1	XX	BOB	NOB			
dago	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
dagpappa	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagpendlar	m1	NORMALARTIKKEL
dagpendler	m2	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagpengar	m.	NORMALARTIKKEL
dagpenger	m.	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagrenning	f3	NORMALARTIKKEL
dagsaktuell	adj.	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsaktuell	adj.	NORMALARTIKKEL
dagsarbeid	n3	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsarbeid	n1	NORMALARTIKKEL
dagsarbeid	n3	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsarbeid	n1	NORMALARTIKKEL
dagsavis	f1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsavis	f1	NORMALARTIKKEL
dagsavis	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
dagsbefaling	m1	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB			
			BOB	NOB	dagsbot	f.	NORMALARTIKKEL
			BOB	NOB	dagse	v1	NORMALARTIKKEL
dagsens	a3	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsens	a3	NORMALARTIKKEL
dagsenter	n.	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsenter	n1	NORMALARTIKKEL
dagsenter	n.	NORMALARTIKKEL	BOB	NOB	dagsenter	n1	NORMALARTIKKEL

Oppslagsord Ordbokartikkel

kjerne

I **kjerne m1** (norrønt *kjarni*; beslektet med *korn*)

1 frø i frukt, bær, nøtter og korn

2 den innerste, viktigste del av noe
atomkjerne, cellekjerne

- i overført betydning:
den harde kjerne / han tilhører partiets indre kjerne / sakens kjerne

Oppslagsord Ordbokartikkel

kjerne

kjerne m1 (norrønt *kjarni*, samanheng med *korn*)

1 i botanikk: frø i steinfrukt, kjernefrukt, nøttefrukt og korn
nøttekjerne

2 inste, sentrale del av noko som etterledd i *atomkjerne, cellekjerne*

3 sentrale personar i lag, parti o l;
kader (2)
den harde kjernen

4 i overført tyding: eigenlege innhald; djupare meining
kjernen i det som er sagt

Bokmålsordboka

Oppslagsord Ordbokartikkel

curriculum vitae **curriculum vitae** m1, n. (*kurri`kulum vitæ*; latin) **levnetsløp**; levnetsbeskrivelse, forkorting CV eller cv

Nynorskordboka

Oppslagsord Ordbokartikkel

curriculum vitae **curriculum vitae** n1 (latin) livslaup, (dokument med) livsskildring; forkorta cv *eit curriculum vitae skal gjerne innehalde opplysningar om alder, sivilstand, utdanning, arbeidsrøynsle og arbeidsplass*

kanvas m1, n3; el **kanevas** m1, n3
(fra fransk *canevas*, engelsk
canvas 'ubleket lerret', av gresk
kannabis 'hamp';)

1 kraftig bomullsstoff, seilduksstoff

2 matte i boksing, bryting
bli sendt i kanvasen

3 fiberlag i bildekk
*dekket var slitt helt inn til
kanvasen*

kanvas m1, n1 (frå fransk av,
nylatin, opphavleg gresk *kannabis*
'hamp')

1 kraftig bomullsstoff med grisen
vevnad; broderistoff;
seilduksstoff

2 fiberlag i bildekk o l

3 gymnastikkmatte (i boksing o l)

bli send i kanvasen bli slått ned

Publiseringsplan

Tidspunkt	Tal bolkar	Bolknr.	Alfabetbolk BOB	Alfabetbolk NOB
september 2018	1	32	C - cøliakisk	C - cøliakisk
desember 2018	10	1-10	A - aurum	A - aurvelte
juni 2019	31	11-42	ause - dvele (unntatt c)	ause - dveljing (unntatt c)
desember 2019	32	43-74	dverg - galon	dverg - galonere
juni 2020	32	75-106	galopp - influere	galopp - influere
desember 2020	32	107-138	info- landsende	info- - landsende
juni 2021	32	139-170	landsens - obstruktiv	landsens - obstuktiv
desember 2021	32	171-202	odalisk - røste	nærgående - røte
juni 2022	32	203-234	røve - stanseverktøy	røvar - stanseverktøy
desember 2022	32	235-266	stapel - tvillaus	stapel- tville
juni 2023	32	267-298	tvilling - åvokster	tvilling- åvokster
	298			

Fagmiljøbygging

- byggje opp eit fast fagmiljø i leksikografi ved UiB
- stipendiat(ar) og postdoktor
- utvikle eit studietilbod for studentane ved LLE
- søkje om å få arrangere den nordiske konferansen i leksikografi i 2023
- vidareutvikle korpusressursar og reiskapar for dokumentasjon av bokmål og nynorsk

Besøk gjerne heimesida vår:

<https://www.uib.no/le/revisjonsprosjektet>

E-post:

ordbokene@uib.no

REVISJONSPROSJEKTET